

Жибер Тетяна Василівна

канд. еконж. наук, доцент, доцент кафедри фінансів
Київський національний університет імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ: СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У частині «Стратегія цифровізації» Плану розвитку ООН зазначено, що цифрова активність складається із двох частин: цифровізації та оцифрування. Важливим для розвитку цифровізації публічної сфери є розуміння результату, який прагнемо отримати: цифровізація передбачає новітні підходи до організації процесів надання публічних послуг, а оцифровка – перенесення інформації з матеріальних носіїв у цифрову форму, зі збереженням існуючих процесів. Цифровізація у перспективі може привести до відшкодування коштів, які на неї витрачені, та економічного зростання. Оцифровка може змінити технологію процесу, але не його організацію. Оцифровка є необхідним наслідком цифровізації, але не навпаки.

Цифрові публічні послуги умовно можна розділити на чотири групи за видами активності споживача: а) сплата (наприклад, податку); б) отримання інформації; в) отримання публічного блага; г) внесення даних у реєстр чи їх зміна (отримання дозволів, довідок, оформлення стану тощо). Цифровізація публічних послуг у межах цієї діяльності стосується відкритих даних та прозорості, організації «розумного» середовища, поєднання урядових та суспільних цифрових технологій, аналізу великих даних та передачі деяких рішень штучному інтелекту, побудови мережі інформаційних взаємозв'язків.

Сучасна оцифровка великих даних отримала як наслідок явище «поширення закритих даних заради суспільного блага». Наприклад, під час реалізації проекту Відкритого Доступу Єльського університету медичні компанії Johnson & Johnson, Medtronic та SI-BONE надали дослідникам доступ до раніше закритих даних щодо 333 клінічних випробувань, «відкривши двері» для можливих нових інновацій у медицині.

Технологія може потенційно підвищити ефективність уряду, його прозорість, чуйність та довіру громадян. Технології цифровізації урядування у публічній сфері передбачають широкий спектр засобів цифровізації, що надаються урядам для підвищення ефективності їх внутрішніх операцій. Громадянські технології цифровізації у публічній сфері, однак,

означають зосередження уваги на інформуванні, залученні та об'єднанні громадян з їхніми органами влади та один з одним, щоб покращувати суспільне благо загалом. Ефект від цифровізації публічних послуг може оптимізувати результати роботи державних служб щодо термінів, витрат та результатів прийняття рішень. Цифровізація може зменшити упередженість та некомпетентність стосовно працівників бюджетної сфери, а прозорість може вплинути на корупцію.

Однак згадана раніше Стратегія розвитку ООН містить таке застереження, яке стосується і публічного сектору: «Цифровізація не є панацеєю – існують випадки, коли вона не буде корисною; важливо знати, коли використовувати технології, а коли це робити не варто». До вузьких місць майбутньої організаційної цифровізації публічних послуг можна віднести забезпечення конфіденційності особистої інформації (відзначають практично усі стейкхолдери), запобігання випаданню з організаційної системи цифрових послуг людей з особливими потребами (включаючи, наприклад, учасників релігійних організацій), залучення до послуг людей з різними життєвими обставинами (які у міграції, у складному майновому становищі, з хворобою тощо), побудова системи енергоефективності за умови поширення оцифровки і цифровізації. Для України на фоні пришвидшеної цифровізації особливо актуальним є питання енергобезпеки, енергонезалежності та розвитку цифрової промисловості, адже обладнанням для цифрової інфраструктури власне виробництво поки що не забезпечує.

За останні три роки згідно із індексом Open Data Barometer Score Україна пододала 38 позначок, піднявшись з 55 місця на 17-те. За ці роки у сфері публічної цифровізації підвищилися такі показники: права людини – з 56 до 70 балів, урядова діяльність – з 31 до 68 балів, урядова політика – з 15 до 52 балів. Наразі у сфері цифровізації реалізуються проекти: «Transparency and accountability in public administration and services» на суму 19 млн. дол з 2016 року, який фінансує Євроазійська фундація, та з 2019 року – програма Європейського союзу «EU4Digital» (Україна є учасником разом з Грузією та іншими країнами поза ЄС, які мають увійти до спільного цифрового простору).

Грантові гроші стали потужним поштовхом для розвитку цифровізації у публічному секторі, залучаючи додаткові стартапи та пропонуючи конкурентні заробітні плати розробникам. Однак найважливішим завданням є збереження таких темпів і результатів після закінчення фінансування із зовнішніх джерел. Адже наразі є два портали «Відкритого бюджету», один з яких заморожений разом із перспективними ідеями щодо КРІ за

регіонами через припинення фінансування. У заявах нового Уряду 2019 року одним з пріоритетів цифровізації називається пошук сучасних способів її фінансування.

Для оптимальної організації цифровізації публічного сектору країни використовують різні підходи. Сингапур будує пірамідальну структуру технології, де на єдину базу-конструктор нанизані наступні програмні рішення. Естонія розробила покрокову стратегію та залучає стартапи до її вирішення, Мальта організувала «цифровий простір» для органів влади, Великобританія розвиває штучний інтелект на основі сховищ Великих даних, вирішуючи з його допомогою питання державної політики та залучених інвесторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія цифровізації ООН [Електронний ресурс] = UNDP Digital Strategy – Режим доступу: <https://digitalstrategy.undp.org/>
2. Stefaan G. Verhulst. Sharing Private Data for Public Good [Електронний ресурс] // Project Syndicate – 27.08.2019 – Режим доступу: <https://www.project-syndicate.org/commentary/private-data-public-policy-collaboration-by-stefaan-g-verhulst-2019-08>